ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОТГЛЕЖДАНЕТО НА КАРАКАЧАНСКАТА ПОРОДА ОВЦЕ

ЦОНКА ОДЖАКОВА, ЙОВКА ПОПОВА*, СТАЙКА ЛАЛЕВА*,
ПЕТЯ СЛАВОВА*, ВАНЯ ДИМОВА**
Опитна станция по земеделие и животновъдство - Смолян
*Земеделски институт - Стара Загора
**Тракийски университет, Аграрен факултет - Стара Загора

Според Наредба №11 от 6 април 2009 г. за условията и реда за прилагане на Мярка 214 "Агроекологични плащания" от Програмата за развитие на селските региони за периода 2007-2013 г. в България съществуват 27 застрашени от изчезване породи животни, сред които е и Каракачанската овца. Тя се характеризира с висока жизненост, непретенциозност към фуражната база и приспособимост към местните условия на отглеждане.

Съществуват редица изследвания на различни продуктивни признаци при овцете от Каракачанската порода (**Оджакова,** 1994; **Панайотов и кол.,** 2003; **Бойковски,** 2005; **Dimitrov et al.,** 2003; **Boikovski et al.,** 2004; **Boikovski et al.,** 2005), но липсват данни за икономическите резултати при отглеждане на животни от тази порода.

Целта на настоящото изследване бе да се анализира икономическата ефективност на отглеждането на животни от Каракачанската порода овце.

МАТЕРИАЛ И МЕТОДИ

Обект на проучването бе стадото на ОСЗЖ-Смолян, което наброява 150 овце-майки и 80 шилета и дзвизки от Каракачанската порода. Животните се отглеждат оборно-пасищно. Подхранване на животните с концентриран фураж се извършва през 270 дни (от агненето до отбиване на агнетата, случната кампания и последния месец от бременността). Хранението е съобразено с продуктивността, физиологичното състояние и възрастта на животните. Овцете се обслужват от 2 гледачи. Приходите и разходите са остойностени по действащите през 2007 г. цени.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В табл. 1 са представени данни за приходите от дейността на стопанството. Най-голям дял в тяхната структура заемат приходите от агнета - 42.70%, следвани от приходите от субсидии - 26.13% и от реализацията на мляко - 19.66%. С най-малък дял са приходите от продажба на вълна - 4.18%. Високият дял на приходите от реализация на агнета дава основание вниманието да се насочи към опазване на родените и увеличаване на броя на реализираните агнета от една майка за една година.

В табл. 2 са представени резултатите за производствените разходи от дейността. Най-голям дял в структурата на разходите заемат фуражите - 86.07%, следвани от разходите за транспорт - 8.20%. Разходите за медикаменти, лечение и профилактика са 2.40%. Трябва да се отбележи, че ако стопанството функционира при условия, когато средствата за заплащане на работните заплати и осигуровки се осигуряват от собствени средства, то структурата на разходите ще бъде различна. В този случай стопанството се обслужва от 2 работ-

Таблица 1. **Приходи от дейността, лв**.
Table 1. **Incomes, lv.**

Показатели Indices	Количество, kg Quantity, kg	Стойност, лв. Value, lv.
Агнета угояване Lambs	1 885	7 352
Мляко/Milk	4 338	3 384
Овце-брак Waster sheeps	840	1 260
Вълна/Wool	720	720
Субсидии Subsidies		4 500
Всичко/Total		17 216

ника и средствата за заплати и осигуровки възлизат на 8 400 лв. Делът на разходите за фуражи е 52.90%, а за заплащане на труда - 38.53%.

Икономическите резултати от дейността са представени в табл. 3. В резултат на отглеждането на животни от Каракачанската порода се реализира печалба в размер на 3 813 лв. Печалбата, отнесена на една овца майка, е 25.42 лв., а нормата на рентабилност - 28.45%.

Ако стопанството не получава субсидии за отглеждане на животните от тази порода и ако средствата за заплати и осигуровки се осигуряват от собствени средства, то стопанството реализира загуба в размер на 9 087 лв., или отнесена на една овца майка загубата възлиза на 60.58 лв.

Според **Бойковски и кол.** (2005) намаляването на числеността на аборигенните породи и отродия овце би довело до обедняването на генетичните ресурси. От друга страна, вълната, която се получава от Каракачанските овце е единствена суровина за производство на родопски одеяла, халища, килими и др. Ето защо е много важна намесата на държавата, изразяваща се в подпомагане отглеждането на тази порода овце. Според Наредба №11 за условията и реда за прилагане на Мярка 214 "Агроекологични плащания" от Програмата за развитие на селските региони за периода 2007-2013 г. в България е предвидено подпомагане за отглеждането на Каракачанската порода овце за пет последователни години, като за всяка условна единица едър рогат добитък (6

Таблица 2. **Производствени разходи от дейността, лв.**
Table 2**. Production costs, lv.**

Показатели Indices	Стойност, лв. Value, lv.
Фуражи / Feeds	11 536
Медикаменти и лечение / Medical costs	322
Вода и ел. Енергия / Water, elec. energy	45
Транспорт / Transport	1 100
Др. Разходи / Other costs	400
Всичко разходи / Total costs	13 403

Таблица 3. **Икономически показатели**
Table 3. **Economical results**

Показатели Indices	Стойност, лв. Value, lv.
Приходи, лв. / Incomes, lv.	17 216
Производствени разходи, лв. / Costs, lv.	13 403
Печалба, лв. / Profit, lv.	3 813
Печалба от една овца-майка, лв./ Profit per 1 sheep, lv.	25.42
Норма на рентабилност, % / Rate of profitability, %	28.45

овце) са предвидени 200 евро годишно.

От получените резултати се вижда, че Каракачанската порода овце може да бъде съхранена само при адекватна реакция от държавните структури.

ИЗВОДИ

При конкретните условия на изследването е икономически целесъобразно отглеждането на овце от Каракачанската порода.

Необходимо е вниманието на животновъдите да се насочи към опазване на родените и повишаване на броя на реализираните агнета от една овца майка годишно.

За да се запази числеността на Каракачанската порода овце е необходимо усвояване на средства по Мярка 214 "Агроекологични плащания" от Програмата за развитие на селските региони за периода 2007-2013 г. в България.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Бойковски, С., Д. Неделчев, Г. Стайкова.** 2005. Каракачанската овца, с. 191.
2. **Панайотов, Д., Д. Памукова, М. Илиев.** 2003. Фенотипна характеристика на овце от местните аборигенни породи-Медночервена шуменска, Местна карнобатска и Каракачанска. Животновъдни науки, 5, 21-27.
3. **Оджакова, Ц.,** 1994. Продуктивна характеристика на местните Среднородопски, Каракачански и на овцете от новосъздадената популация родопски цигай. Животновъдни науки, №7-8, 36-40.
4. **Boikovski, S., G. Staikova, G. Stefanova, D. Dimitrov.** 2004. Milk productivity of shhep from the Karakachan Breed. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 10, 257-262.
5. **Boikovski, S., G. Staikova, G. Stefanova, N. Stancheva.** 2005. Some Technical Properties of Wool Sheep from the Copper-Red Shoumen Strain and from the Karakachan Breed. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 11, 207-215.
6. **Dimitrov, D., G. Staikova, G. Stefanova, S. Boikovski.** 2003. Fattering Abilities of the karakachan and the Copper-red Shoumen lambs. Bulgarian Journal of Agricultural Science, 9, 375-380.

RATE OF PROFITABILITY OF KARAKACHAN SHEEP REARING

Ts. Odjakova, Y. Popova, S.Laleva*, P. Slavova*, V. Dimova***
Experimental Station of Agriculture and Animal Husbandry - Smolian
**Agricultural Institute - Stara Zagora*
***Thrakia University, Faculty of Agriculture - Stara Zagora*

SUMMARY

The rate of profitability of rearing the Karakachan breed of sheep was analysed.

The objective of the study was the Karakachan flock at the Experimental Station of Agriculture and Animal Husbandry (ESAAH) - Smolian, which consists of 150 ewes and 80 lambs and yearlings. The animals were reared in the barn and on the pasture. The feeding was according to the productivity, physiological stage and the age of the animals. The animals were served by two shepherds. The income and expenses were estimated based on the 2007 ruling prices.

It was found that:

- The rearing of animals from the Karakachan sheep breed is economically profitable under the conditions of the study.
- Care should be taken to protect the lambs born and to increase the number of the realized lambs per ewe per year.
- For maintaining of the number of the Karakachan breed it is necessary to utilize the means from Measure 214 "Agroecological payment" of the Programme for development of the rural regions for the period 2007-2013.

Key words: *sheep, incomes, rate of profitability, lambs*